

יוסי יזרעאלי: שירי הקיום של מר זנגביל, הוצאת הקיבוץ המאוחד 2011 80 עמ'.

השירה העברית כיום: אין לקוות רק לגווע

אין לי טענות לשירה העברית כיום
איש עברי מכה איש עברי
איש עברי מכה איש עברי
אין לי טענות לשירה העברית כיום
שלא תהיה אי הבנה.

שיר עברי אינו מכה איש עברי
אינו חומד שדות לא לו
אינו מכה גלים
אינו מזיז דברים
אינו נוגע.

כל המשוררים כלם לא יכילו מעברה אחת
אלף שירים לא יוכלו לתשדיר שרות
אחד. הלנייה אחת. לא יעכירו רוחו של איש
שרוחו חשוכה לצרף הענין. הם ילד יהודי
חשוב לו.

שיר עברי אינו נוגע באיש עברי
אינו מכה גלים
אינו מזיז דברים
אולי נוגע בארון

כמו קשוט לא שדי
רק ההמון.

נתמך בספר מימין
נושק לספר משמאל
דפיו מצהיבים
הנה שנה

ועוד שנה ואנו לא נושענו.
איש עברי מכה איש עברי
איש עברי מכה איש עברי

השירה העברית כיום
לא זו הפעיה
שלא תהיה אי הבנה.

הסדר לא חשוב
קרוב ועוד קרוב
לקול שאגות ההמון מפאן ומפאן לא בנקודות יכרע
מי כרע מי הכריע

מלחמה ועוד מלחמה
מה אומר ההגיון
משא בחרוזים שקשה לבלוע
אין לקוות רק לגוע.

לא שירים
ולא גוילים
לא משורר
ולא נביא

לקראת סוף המסע עוצר לרגע מר זנגביל את קצב נשימתו ו"מנסה לדמות את עצמו/ מעבר למילים, הוא חושב על/ איש הזכוכית/ מעבר למהירות הקול". זהו רגע מצמרר. הגיבור מנער עצמו ממילים, מתפשט משורות וממחסן התלבושות המטאפורי הוא שולף בגדי זכוכית. אלה בגדים מבריקים, חדים, יפהפיים, אך כל שבר הופך אותם לכלי מלחמה.

הזמן מתבלבל והמהירות היא מהירות הקול. המשורר והאלטר-אגו שלו (מר זנגביל) הופכים לשענים. הם תוקעים זכוכית מגדלת בעין אחת, מכווצים את השנייה ועוקרים את המחוגים. הזמן מעבר למהירות הקול לא צריך מחוגים. הוא מופשט, ויוסי יזרעאלי מטיב לתאר את התחושה הזאת.

"שיר קיום", כתוב על גב הספר "הוא תיעוד הכוריאוגרפיה של זרועות הטובע". הקיום מעניק תקווה והשיר הוא הקטלוג בו צריך אותו מועמד לטביעה לבחור בין מלנכוליות הטנגו לשמחת הסמבה. יזרעאלי הוא כוריאוגרף של בלט. לפני שנים הוא הרקיד את בקט ב"מחכים לגודו" על קצות האצבעות, והתפאורה של יגאל תומרקין נראתה כמו שמלת מלמלה תפורה בחוטי פלדה. כבר אז ידעתי שהוא כותב שירים. בלתי אפשרי

היה לגהץ כך את המילה "קיום" מבלי להכיר את חמקמקות השיר.

בשירי הקיום של מר זנגביל רוצה המשורר להלביש לשירים את הכתר המוזהב של הפילוסופיה ולשכנע אותו שזהו כתר שנקנה בשווקי הפלסטיק. לאחד השירים הוא אפילו קורא 'הולכת שולל':

וכמו הזהירות שבה נלקח צעצוע מתינוק גרם הוא מזדקן. נושמים על קצות הבהונות

הצבעים של השקיעה מסתלקים לאטם

כמו דימוי נוסף של הולכת שולל.

הזהירות כמעט סמויה מן העין, אבל הצעצוע עתיד לפקוח את העין הזאת. הצבעים מסתלקים ואיש הזכוכית מהשיר הוא יודע שקיומו הזכוכיתי הוא רק מטאפורה. את המטאפורה הזאת חופן יוסי יזרעאלי ביד של משורר חזק.

רוני סומק

יוסי יזרעאלי
שירי הקיום
של
מר זנגביל

הוצאת הקיבוץ המאוחד